

A nők erkölcsi története

ERNEST LEGOUVÉ¹

Ezek szerint tehát a női kérdésre nézve múlhatatlanul következik, hogy munkálnunk kell a nők felszabadítását, mert mai helyzetük alárendelt helyzet ugyan a jövővel szemben, de fejlődésük folytán szabadság, ha a múlttal hasonlítjuk össze. Így lesznek a hagyomány emberei mintegy akaratuk ellenére is a haladás emberei, mivel minden haladás hagyományt föltételez.

Egyetlenegy jogos alap van, melyen törvényesen megfoszthatjuk a nőket jogaiktól, befolyásuktól; ez az alap: gyökeres, kétségbevonhatatlan alárendeltségük.

De miképpen bizonyítsuk be ezt az alárendeltséget? A történelem tanulmányozása által? A nők örök időktől fogva le voltak szorítva minden működés teréről; mostani helyzetükből és eddig kifejtett tehetségeikből nem ítélni meg tehát, hogy mivé fejlődhettek volna. Lelkületük bölcsészeti tanulmányozása által? Hiszen a nők lelke oly sok ideig volt elnyomva, leszorítva jogos teréről, hogy igazi jellemvonásaira kölcsönzött álarc alatt alig ismerhetnénk!

[...]

Sokrates, ki tisztán látta mindazt, amit világosan meghatározni nem tudott, Xenophon szerint eme szavakat mondta: „Két Venus van; egyik menygyei, Uranianak hívják; másik földi és népszerű, neve: Polymnia. Urania uralkodik minden tiszta vonzalom felett; Polymnia felgerjeszt minden érzéki és durva vonzódást.”

E szavak a kérdés velejére vezetnek és a szerető személyiségét két különböző alakban tüntetik fel. E két Venus: a test és a lélek; a nő, angyal és ördög, a jótevő és a csábító szerelem, és e két istenség örökös küzdelme

¹ Gabriel Jean Baptiste Ernest Wilfrid Legouvé (1807–1903) francia drámaíró, a kor sikeres drámái szerzője, a francia akadémia tagja. A színház mellett a kor társadalmának aktuális kérdései is foglalkoztatták. 1849-ben a Collège de France-ban népszerű előadássorozatot tartott a nők történelmi szerepéről, társadalmi helyzetéről és jogairól, melyre több százán jártak el. Előadásának anyagát még ugyanebben az évben kötetben is megjelentette *Histoire morale des femmes* címmel. Népszerűsége évtizedeken át nem csökkent, magyar fordítása végül három évtized után készült el.

„Zum Rosenfest”/„A rózsafesztiválhoz”

Styx, 1893. május 21.

Az osztrák alapítású, német nyelvű, de már budapesti kiadású, humorisztikus Styx az egyik legnépszerűbb – s a komolyabb újságok által mélyen lenézett és amolyan szennylapnak tartott – satirikus kiadványnak számított. A századvégi magyarországi élclapok egy része – a korabeli nemzetiségi arányokról is árulkodva – egy ideig még jórészt német nyelven jelent meg, s a 19. század utolsó harmadáig az orfeumok, a lokálok kabaréműsorai is németül hangzottak el.

a világ folyásában a nő történetét képezi, váltakozva szerepeltetve majd Uraniát, majd Polymniát, vagy az idealt vagy a maitresset.

(Átdolgozta és fordította Feleki József. Budapest, 1880. 9–10., 279., 113–114.)

Egy ölelésért

SZÁSZ ZOLTÁN

Százezer rubelt adott ezért a rendesen olcsóbban kapható multságért egy lengyel gróf. Igaz ugyan, hogy azok a karok, melyek ezt az egész vagyonnal honorált élvezetet nyújtották, nem közönséges átlag-női végtagok voltak, hanem oly híresek és csodaszépek, mint azok lehettek, melyeket a milói Vénusz csonka törzsén keres hiába az áhítatos szemlélő. Mert Cleo de Mérode kisasszony valóban egyike azoknak a világhírű szépségeknek, akik a régi görög istennők mesés testi tökéletességét elevenítik meg a mai emberiség előtt. Igaz ugyan, hogy ezeket az élő istennői szépségeket ma már nem tisztelik oly áhítatosan, mint az ógörögök, úgy hogy Cleo de Mérode foglalkozására nézve nem istennő, hanem kokott; kétségtelen azonban, hogy aki dőre erkölcsi előítéletektől menten tud a testi idomok összhangjában gyönyörködni, az csodás formáiban valóban fog valami imádásra méltót, valami istenit találni: a tiszta, nemes szépséget. Egy istenért nem nagy ár százezer rubel.

Csakhogy nagyon kétséges, vajon valóban ilyen istentiszteleti célból hozta-e ez a kedvező vagyoni viszonyaiból következtetve valószínűleg nem búsuló lengyel Cleo de Mérode kisasszonyt honi kastélyába? Mert bár igaz ugyan, hogy Páris Vénuszát színről-színre, közelről, elevenen, mozogva látni teljesebb élvezése a szépségének, mint képes levelezőlapokról, vagy a Falguière²-féle szoborreprodukciókról szívni be testének varázsát, egy nap,

² Jean Alexandre Joseph Falguière francia szobrász, festő (1832–1900). A valószerűséget visszaadó szobrászat híve. Bronzszobrai közül jó pár, illetve a rendkívül népszerű *Táncosnő* című szobra maga az érzékiség.